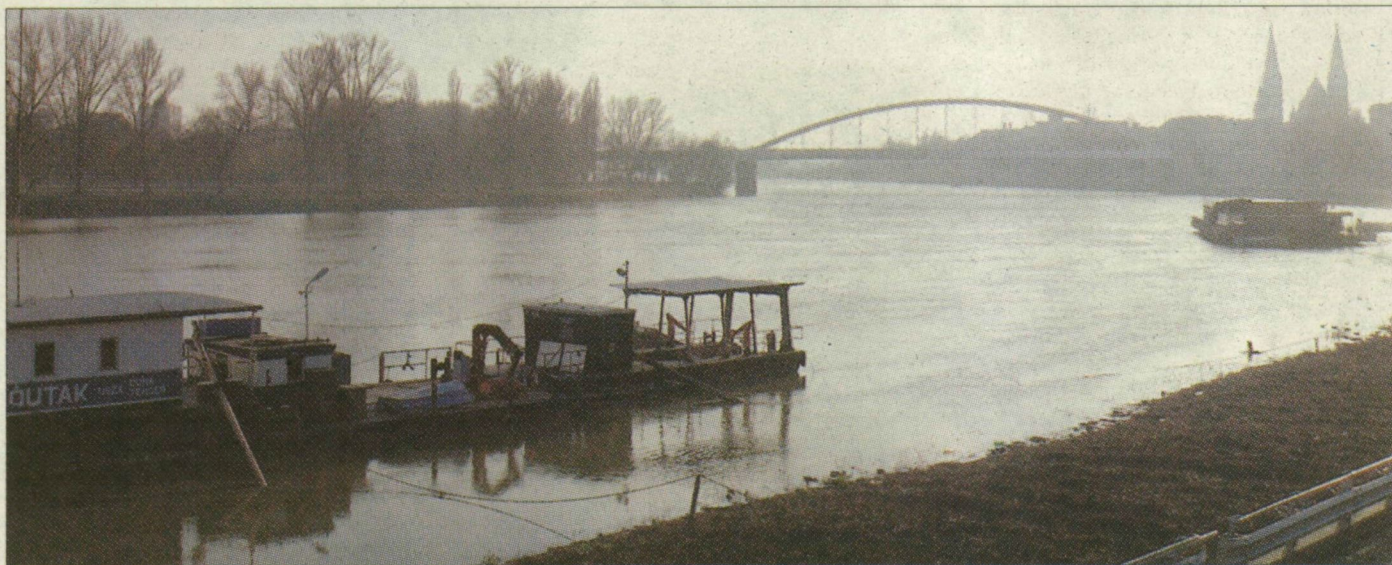

Előrejelzés: minden megtörténhet, és az ellenkezője is

Árhullámok is jöhetnek

Nagy kérdés, hogyan fog viselkedni a következő hónapokban a Tisza

Fotó: Schmidt Andrea

Lesz-e árvíz az idén, árad-e majd a Tisza? A kérdés mindenkit érdekel. A rendelkezésre álló előrejelzések lényege: vagy igen, vagy nem. Jelenleg ugyan nincs sok hó a hegyekben – de tél végéig minden megtörténhet.

– Egyelőre csak rendkívül bizonytalan becslések tehetők a közeljövő vízjárásával kapcsolatban – mondja Lázár Miklós, az Atikövizig hidrológusa. Az Országos Vízjelző Szolgálat, melyre a vízügy is támaszkodik, csak márciusban szokott kibocsátani előrejelzést, három hónapra. Ami jelenleg figyelembe vehető, az az Országos Meteorológiai Szolgálat előrejelzése. Eszerint a téli időjárása az átlagosnál enyhébb és csapadékosabb lesz – tehát számítani lehet árhullámok bekövetkeztére. Igaz,

EMELKEDŐ TISZA

■ Kiseb árullám vonul le a napokban a Tiszán. Azonban a folyó forrásvidékéről érkező csekély víztöbbletnek – melynek eredményeként tegnap Szegednél 293 centire nőtt a korábban nagyon alacsony vízszint – nincs számottevő utánpótlása.

ugyanaz az előrejelzés a januárt is enyhének és csapadékosnak jelezte, s – mint tapasztaljuk – enyhének ugyan enyhe az idő, csapadék viszont nincs. Az is igaz, még csak hónap közepe van, tehát „nem maradtunk le semmiről” – érzékelteti a közeljövő kiszámíthatatlanságát a hidrológus.

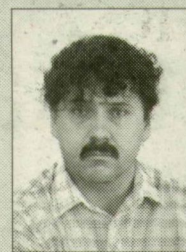
És ha valóban az átlagnál csapadékosabb lesz a február? Kiseb lenne a veszély, ha a csapadék esőként érkezne. Hisz a víztöbblet akkor folyamatosan továbbtódna a vízgyűjtőről a folyókba, s

nem halmozódna föl. A baj csak az: a legnagyobb árvizek az 1500 méter fölötti hegyekből szoktak kiindulni, ahol télen azért általában megmarad a hó. Most is van hó a Tisza vízgyűjtő területén a hegyekben, szerencsére nem sok. Tavaly január közepére már 4,5 köbkilométernyi hó halmozódott föl a vízgyűjtőn, ami jóval meghaladta a sokéves átlagot. Most viszont az átlagos 3 köbkilométernyinek csupán harminc százaléka a hőmennyiség.

A tavalyi nagy árvízben óriási szerepe volt annak is, hogy a Du-

na és a Tisza egyszerre áradt. Előfordulhat-e ez az idén is? Egyidejű áradás rendkívül ritka, de végül is bármikor újra bekövetkezhet. És hogy a globális éghajlatváltozás – ha amiben vagyunk, már az – befolyásolhatja-e az árvizek gyakoriságát? Igen, mert fokozza az időjárási, s így a vízjárás szélsőségeket: hol túl kevés az eső, hol túl sok. A nyolcvanas-kilencvenes években például hosszú, száraz periódus volt, a '90-es évek végétől pedig nedves, és egyáltalán nem biztos, hogy ennek most vége van. Igaz, minél hosszabb ideje tart egy esős periódus, annál valószínűbb: közeledik a vége. Persze, ha valami valószínű, nem biztos, hogy mindenképpen be is következik – a tavalyi rekordárvíz is nagyon valószínűtlen volt, s mégis megtörtént.

E. CS.

Globális vízügyeink

FARKAS CSABA

Amíg nem tudjuk, mire kell fölkészülni, mindenre föl kell készülni, írhatjuk le annak kapcsán, hogy – mint a szakértők fölhívják a figyelmet – árvíz éppúgy lehet tavasszal, mint annak ellenkezője. Ez korábban is így volt, most még így is van. Mikor tudósok megvizsgálták, hogy a tőzsei árfolyammozgást le lehet-e írni a bonyolult rendszerek elméletében használt módszerekkel, kiderült: nem lehet leírni. Ha még egy ilyen, jellegzetesen emberi folyamatra sincs igazán rálátásunk, miként lenne az időjárásra, s annak nyomán a vízjárásra! Az ezeket alakító folyamatokról egyre többet tudunk, de – a jelek szerint – szintén egyre többet nem tudunk. Még azt sem tudjuk egészen pontosan, hogy például a globális éghajlatváltozás, melynek nagy szerepet tulajdonítanak a mind szélesebb csapadékviszonyok előállításában, (1.) tényleg létezik-e; (2.) ha létezik, emberi eredetű-e; (3.) vagy a Föld éghajlatának ezeréves változásáról van-e szó; illetve (4.) mindkettőről.

De azért akadnak jelek, amelyekből következtetni lehet, ilyen például a Golf-áramlat gyöngülése. Ez egzaktul eléggé mérhető, és csak a globális éghajlatváltozás számlájára lehet írni, amivel kapcsolatban pedig – hisz a folyamatosan a Föld légkörébe kerülő, rengeteg szén-dioxid nem tűnhet el a világból – az emberi eredet a legvalószínűbb. S ha a Golf-áram gyöngülése miatt az óceán kevesebb hőt szállít északra, akkor több hó halmozódik föl a trópusokon. Márpedig e hőmennyiség utat keres magának a hidegebb helyekre, s amennyiben a szállítást nem végzi el az óceán, elvégzi a szél. Erősödik tehát a ciklonosság, átrendeződik a légköri energia újraelosztási rendszere – és míg be nem áll az új egyensúly, mindenre el lehetünk készülve. Kapunk hideget-meleget. Óriási aszályokat követhet mindent fölmúlító csapadékmennyiség, és jöhetnek az egyre nagyobb árullámok, jöhet a víz.

„A politika távlatvesztése miatt...” – e mondattörök még a rendszerváltás előtti időben látott egy újságban napvilágot Szegeden. Az akkori magyar helyzetre vonatkozott, és ami miatt eszembe jutott, a mostani világhelyzet: akik a globális fölmelegedés megakadályozásáért legtöbbet tehetnék, inkább agyonhallgatásában érdekeltek, rövid távú érdekeikből adódóan. Pedig azt a pénz, mely az üvegházgázok termelése közben megkereshető, úgyis rá kell költeni az éghajlatváltozásból adódó károk megelőzésére. Popper Péter filozófus írja: gyerekkorában nagyon meghökkent, amikor kérdésére – „hol a kisautóm?” – a felnőttek azt válaszolták, „ahova tetted”. Valóban, hol másutt lehet? „Milyen lett a világ?” – kérdezhették. Amilyené tettük. S ha olyanná tettük, hogy egyre nagyobb áradások várhatóak, akkor nem szabad abban bízni: hátha nem várhatók.

A polgármester a hatóságtól értesült az importszemétről

Balástyai lerakó: engedély nélkül

Nem illegális a balástyai önkormányzat hulladéklerakó telepe, csak engedély nélkül működik – mondta a német importszemétről szóló tegnapi cikkünkre reagálva Ujvári László, a település polgármestere.

Az Európai Unió hulladéklerakó-programjának részeként a településeken működő engedély nélküli lerakókat rekultiválják, helyreállítva visszaadják a környezetnek. A hatóság döntése szerint ez a sors vár a balástyai szeméttelre is, amit 2006 február végén be kellett volna

Nem sokat ért a tiltó tábla

Fotó: Segesvári Csaba

zárni. A helyreállítás azonban még nem kezdődött el, ezért úgy döntött az önkormányzat, hogy rövid időre meghosszabbítja a telep működését. Ezt a Balástyán talált német importszemétről szóló tegnapi cikkünkre reagálva Ujvári László, a település polgármestere mondta el.

– Alakosságnak akartunk segíteni azzal, hogy kezeljük a balástyaiak szemétét, és amennyire lehet, biztonságosan tároljuk – hangsúlyozta a polgármester. – A német hulladék lerakásáról nem volt tudomásom. AHétfőn az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség munkatársa értesített, hogy a falu határában lepakoltak ilyen szeméttel. A bálák olyan helyen vannak, amit csak traktorral vagy dózerrel lehet megközelíteni, az egyenetlenséget pedig általában az önkormányzat végzeteti. Elképzelhető, hogy a szétterített bálák lepakolásakor es-

tek szét – tette hozzá Ujvári László.

– Lakossági bejelentésből értesültünk, hogy a balástyai hulladéklerakóban gyanús szemét van. A kisteleki rendőrség az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adatai alapján kezdett eljárás. Az adataikat bekértük, és megvizsgáljuk, van-e összefüggés az ottani és a Bács-Kiskun megyében talált illegálisan lerakott német szemét között – erősítette meg tegnap Mihályné Bornemisza Eleonóra százados, a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője. A szeméttelről eddigi mérlege: december óta négy megyében, Bács-Kiskunban, Csongrádban, Komárom-Esztergomban és Pest megyében találtak a rendőrök bálázott háztartási hulladékot. Három gazdasági társaság ellen folyik nyomozás.

DOMBAI TÜNDE

Az ismert emberek elsősorban a tendenciákat veszik észre

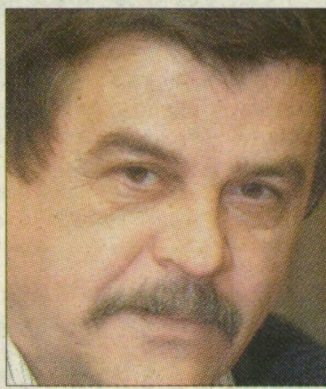
Árak és tippek drágulás idején

A változó árak dzsungelében a legjobban Székelyi József, a legkevésbé Géczy József igazodik el – rögtönzött felmérésünk alapján. Ugyanakkor az áremelések miatti havi pluszkiadások mértékét az ellenlék becsüléséhez képest két-háromszor többnek érzi a kormánypárti honatya. A spórolási lehetőségeken nincs nagy választék.

A mindennapi élet sokkal többet kerül, mint tavaly, mert a megszorítások a családi költségvetést idén havi 4-7 ezer forint pluszsal terhelik. Ez a Fidesz véleménye. Erre a számításra rákontráz az általunk megkérdezett szocialista politikus, Géczy József, aki szerint 10-20 ezerrel nő a családok havi kiadása. Igaz, rögtönzött felmérésünkben az is kiderült, a kormánypárti honatya tudja legkevésbé, mennyibe kerülnek az alapvető élelmiszerek. „Nem én vagyok a család fő bevásárlója” – magyarázza információhiányát. Az áramdíj megbecsülésére pedig azt mondja, arra azért nem vállalkozik, mert a fizikával mindig hadilábon állt, s épp elég azt tudnia, hogy havonta 8-10 ezer forintot fizetnek a villamos energiáért.

A Fidesz-vezető Nógrádi Zoltán családjában is a feleség intézi a vásárlást. Költségvetési egyenlegük eltér az átlagtól, mert keveset költenek zöldségre és húsrá, az ugyanis szülei otthoni gazdaságából érkezik. Úgy saccolja: az áremelések miatt télen havi 25-30 ezerrel nő a fizetni való, amit úgy ellensúlyoznak, hogy visszafogják a „jóletti kiadásait”, vagyis kevesebbet költenek könyvre, kirándulásra, autóra. Spórolni az energiával lehet – véli Nógrádi Zoltán, aki gázkazánjának vegyes tüzelésűre cserélését tervezi.

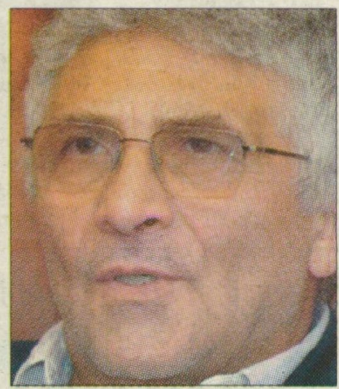
„Azzal nem lehet helyreállítani a családi költségvetési egyensúlyt, hogy az alapvető élelmiszerek közül azt vesszük meg, ami 10-20 forinttal olcsóbb” – mondja Mészáros Kornélia. A Szeviép kosárlabdás gárdájának csapatkapitánya úgy véli, a téli

A legkevésbé Géczy József országgyűlési képviselő, leginkább Székelyi József színgazgató tudja: mi mennyibe kerül

Fotó: DM/DV

hónapokban 8-10 ezer forint pluszt jelent a fűtés. Ezzel egy személyes háztartása megbirkózik, de ha spórolnia kellene, azt a ruházatközpontnál kezdené. Szerinte

a gyerekes családok terhei nőttek jelentősen.

A drágább olcsóbb – véli Székelyi József szegedi színdirektor, mikor a drágább rozskenyert az

olcsóbb, de másnapra ehetetlen fehérkenyér elé helyezi. A zacskós tejek közül is azt vásárolja, aminek nemcsak az árával, hanem az ízével is elégedett. Kertes ház lakójaként a legnagyobb kiadási tétel a fűtés. Arra számít, hogy az áremelések miatt jelentősen, akár húszezer forinttal is több lesz a rezsije. Takarékoskodni a konvektor kapcsoló szabályozásával próbálkozik, s ruhára is kevesebbet költ.

A gazdaság törvényszerűségeit vállalkozása miatt is figyelni kénytelen Háló Pál, a Micromeat Kft. ügyvezetője nemcsak a pillanatnyi árakra, hanem a tendenciára figyel. Otthon ő kezeli a csekkeket, ezért is tudja, hogy például a szemétszállítás, vagy a kábeltéves szolgáltatás díja az utóbbi kettő, illetve négy évben megduplázódott. A mostani ármozgás nagyjából havi 30 ezer forinttal növeli háromgyermekes családjának kiadásait.

ÚJSZÁSI ILONA

ISMERT EMBEREK „ÁRVERSENYE” TUDJA, MENNYIBE KERÜL? (FORINT)

Árucikk	Géczy József	Háló Pál	Mészáros Kornélia	Nógrádi Zoltán	Székelyi József	Valós ár
1 kiló kenyér:	120–180	99–170	150	200	160	165–200
1 liter tej:	120–220	240 (kakaó)	120	170–180	130–140	180–210
1 kilowatt áram:	–	50–60	100	85	60	36
1 doboz (10 szem) Algopyrin:	300–400	300	300–400	320	300	402
Autósztráda-matrica (4 napos):	1250–1300	1200	2000	1400	1200	1170

Forrás: DM-gyűjtés

DM-grafika